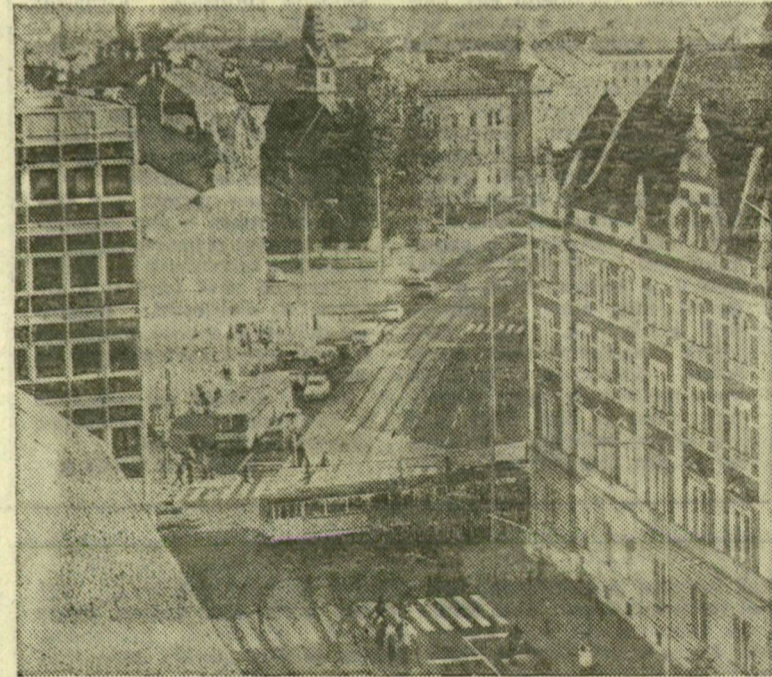

Közlekedés fölnézetből

Országos közlekedési konferenciát rendez a városi tanács, a közlekedésbiztonsági egyesület szegedi szervezete és a megyei közlekedésbiztonsági tanács november 23-24-én Szegeden. A megyei városok közlekedési szakemberei szakterületük mai helyzetéről és további fejlesztésének kérdéseiről folytatnak eszmecsereket, több szekcióban. A kétnapos konferencián kiállítás is nyílik, Szeged közlekedési létesítményeinek modelljeiből, fotóiból, terveiből. Előzetesként ebből a kiállításból választottunk ki néhány fotót, lapunk munkatársa, Somogyi Károlyné felvételeit.

Nem világváros ez a Szeged. Nincsenek szédítő látványosságai; se felhőkarcolója, se eget ostromló hegycsúcsa, se ódon, macskaköves utcái, nem pislognak itt káprázatos neonreklámok, és még csak firnájszos vendégsalगतóink sem igen vannak. Ha valakit London, Párizs, Róma vagy akár Budapest után visz erre az útja, bizonyára nem tájja el a száját az ámulattól. De a városban soha nem járt falusi kislány rácsodálkozik Szegedre is, ha először jár erre. Nemcsak a dóm, a széles utak, a villamos, a jelzőlámpák, a sok üzlet, a belvárosi tömeg szokatlan számára.

Nyáron ismerősöknél töltötte a vakációt egy vidéki kislány. Tarjánban, 68 négyzetméternyi helyen ütötte agyon az időt nap mint nap, a vendéglátó család hasonló korú gyerekeivel. És csodák csodája: élvezettel. Tetszett neki, hogy itt olyan közel volt mindenki egymáshoz. Egy karnyújtásnyira. Mégse igen kapadoznak egymásért az emberek. Jókat kuncogott azon, hogy ha az előszobába bejött valaki, kettőnek ki kellett mennie, hogy összeütközött két szobabajtó, ha nem jól időzítették a benyitást, hogy mindenki akkor evett, amikor jónak látta, vagy amikor üres

Kötődés

volt a konyha, nem lévén hely csak egy-két személynek. Hogy ismeretlen városrészszerterte a körbe ülhető családi asztal. Hogy az étkezéssel járó meghitt együttélést fölváltotta a tévénézés szertartása, az egykori mondás pedig: „Magyar ember evés közben nem beszél” — így módosult: „A műsor közben ne beszélj!” Lelkendezve mesélte odahaza, hogy itt az alattuk, fölöttük, mellettük lakók legintimebb ügyeivel is tisztában vannak. Ismeretség, minden kötele-

zettség nélkül. Még köszönni sem kell, nemhogy beszélgetni, mint Böske névvel, aki elkapja az embert piacra menet minden reggel, hogy így kedveském, meg úgy kedveském, meg hogy nem ad esőt az isten, tönkre megy a vetés! Egy-

szóval: városlakó szeretne lenni ez a falusi kislány.

En meg? En is őrzök gyerekkori emléket magamban, s dédelgetem, tele nosztalgiaival. Falun töltöttem egyszer a nyarat, nagyapámék régi házában. Összeverődött ott unokatestvérek egész serege. Együtt futkároztunk mezítláb a csupán lovas kocsi nyomait őrző utcán, jó búvóhelyeket kínált a kert összes bokra, barátkoztunk kutyával, macskával, tyúkkal és malaccal, barlangot vájtunk magunknak a szalmakazalba. Este úgy zuhantunk az ágyba, mint Szegeden soha. Emlékszem, mielőtt álomba zibbadtam volna, éreztem, lassan kismul az egész napos nevetéstől megárcosodott arcom. És az ottani vasárnapok! Megérkezett a kilenc fölötti testvér, férjestől, feleségestől, gyerekesből, csak a kertben fértünk el a nagy diófa alatt. S a megterített asztalnál hallottam a legszebb történeteket, élő és eltávozott enyémiről.

Diófa, közös asztal, nagycsalád. Ez már a múlté.

Szeged nem falu s nem világváros. Élünk itt sokan emlékekkel és vágyakkal teli, de meggyökeresedve. És az évgyűrkü egyre csak szaporodnak...

CHIKÁN ÁGNES

Generációk együtt

Pszichológusok vitatkoznak. Többben arra voksolnak, jobb ha együtt a nagy család, a gyerekek, a papa-mama és a nagyszülők. Nyugodtabbak a hétköznapok, kellemesebben telnek a percek az ilyen nagy közösségben. De van, aki azt állítja, akkor melegebb igazán a családi tűzhely, ha az ifjú pár külön lakik a szülőktől, önálló háztartásban. Kevesebb ekkor a vita, az anyós és meny, az após és vő nagyobb egyetértésben él. A szkeptikusok még közmondást is elővezetnek az ilyen szituációhoz: Jobb távolról szeretni, mint közelről gyűlölni.

Azt hiszem, a vita meddő. Ugyanis amennyi ellenzője van a generációk együttélésének, ugyanannyi a pártfogója. Csak ismerőseim kis csoportjában is megkülönböztethetek két tábor. Szép számmal akad olyan, aki két-, másfél szobás lakást cserélt egy hatalmasra, hogy együtt lakjon a nagymamával, -papával. Vol' olyan is, aki az önállóság miatt adta el négyszobás házát, és vett a fiataloknak egy garzont. A véleményeket, a felfogást meghatározza a vérmérséklet, az intelligencia, a foglalkozás de legjobban a lakáshelyzet. Az otthonok zöme ugyanis másfél, illetve kétszobás. Hiába szeretné valaki magához költöztetni szüleit, 50 négyzetméteres alapterületen ezt nem teheti meg. Ha erről a szándékáról valaki nem akar lemondani, két út közül választhat. Vár, amíg a lakáshivatalon keresztül nagyobb otthonhoz jut, vagy kinyitja a pénztárcáját, a szabad piacon körülnéz, és új lakást vásárol. A második lehetőség kamatozóbb, gyorsabb, azonban az első sem reménytelen. A lakáshivataltól megtudtam, hogy növekvő számban épülnek több szobás otthonok. Am a növekvő igények miatt mindez nem elegendő, de hozzá kell tenni, hogy egyelőre a tanácsok sem bírnának anyagilag olyan mozgalmat elindítani, aminek az lenne a jelszava: „arccal a négyszobás lakások felé!” De ez a szükséglet felismeri és elismert, olyannyira, hogy az MSZMP Központi Bizottsága október 12-én, amikor az építőipar helyzetét tárgyalta, foglalkozott a kérdéssel. „...a második 15 éves lakásépítési terv 1976-1990 között 1 millió 200 ezer új lakás felépítését irányozza elő. A népgazdaság teherbíró-képességével észszerűen

kell növelni a lakások átlagos alapterületét, és javítani kell felszereltségüket, minőségüket. A sokrétű és változó igények kielégítése végett növelni szükséges mind a nagycsaládok elhelyezésére, a több generációs együttélésre alkalmas több szobás lakások... arányát.”

Nyilvánvalóan senki sem gondol arra, hogy ez a téma a holnap, vagy a holnapután kérdése. De fontos dolog, hogy a generációk együttélése napirendre kerül. Aki figyelemmel kíséri az állami intézkedések sorát, észreveheti, hogy az utóbbi évtizedben számos intézkedés született a család érdekében, kezdve a hároméves gyes bevezetésétől a mostani, októberi KB-határozatig.

Generációk együtt — elvben nagyon szép dolog. Különösen, ha nincsenek összezsúfolva a fiatalok az öregekkel, mert van elegendő szoba. Ekkor feltétlenül előnyök származnak az együttélésekből. Sorolhatnám a praktikus okokat, ami felületesen is bizonyítja, hogy hasznos az együttlakás. Ha egy-két napig beteg a kisgyerek, ápolhatja otthon a nagymama, nem kell szabadságot kivenni a fiatalasszonynak. Ha ott a nagyszülő, kimozdulhatnak a fiatalok, moziba, színházba, barátokhoz mehetnek. A lakótelepen élő ifjú házaspár leginkább azért panaszkodik, mert a szép otthonuk falait nézhetik a tévé mellett, ritkán tudnak elmenni, mert nincs kire hagyni a gyereket. S a nagyszülőknek sem rossz, ha nem él egyedül magára hagyva. Az öregkori magányérzetet, az ebből származó lelki bajokat megszüntetni, feloldja az unokák vidám lármája, és az az életritmus is, ami a fiatalok hétköznapjait jellemzi. Számítalan egyedülálló öreget ismerek, akinek szép a nyugdíja, jó az egészsége, még baráti társasága is van, de távol él gyerekeitől, unokáitól. Ritkán látja őket, s életének legboldogabb pillanata, amikor velük találkozhat. A távolság miatt oly kevésszer tölti meg szívét az öröm, ami attól van, hogy együtt lehet szeretteivel. Nem szólva arról, hogy az idős ember ráutaltsága a gyerekeire az évek múlásával egyenes arányban nő. Betegség, elesettség miatt is szüksége van, hogy a fiatalok a közelében legyenek. Nem hiszem, hogy a legjobban felszerelt szociális otthon megadhatja, pótol-

hatja azt a meleget, amit — esetekel leszámítva — egy család nyújtani tud.

A társadalom közérzete nagyrészt attól is függ, hogy milyen a családé, mint a legkisebb közösség. Ha nyugodt és kiegyensúlyozott az otthoni légkör, olyan masszív pszichológiai páncélat ad bárkinek, hogy a legkeményebb „csatákat” is kibírja.

Kérdés, hogy milyen lesz vagy legyen a jövő több helyeséges nagy lakása, ahol három generáció kényelmesen elfér. Úgy hiszem, az építészek képzeletvilágából nem hiányzik az olyan otthon terve, ami alkalmas egy ilyen együttélésre. Ha tiz tervezőt megkérdeztem, hogy legszívesebben milyen lakást építené, nyolc gondolt a nagyszülőkre is. Többeknek a véleménye, ilyen lakást nem nehéz „megálmodni”, felépíteni, mert nemcsak a pénzzen múlik. Egy jó, praktikus lakáshoz elsősorban tehetséges tervező kell. Igaz, a négyzetméterek szaporodásával a költségek is növekednek. De mai példa is bizonyítja, hogy 60 négyzetméteren kényelmesebben lehet élni, mint 90-en. Gondoljunk csak a közkedvelt egy plusz kettős lakótelepi otthonokra, ahol minden szoba külön bejárattal, és hasonlítunk össze a belvárosi 80 négyzetméteres kétszobással, ami egybenyílik.

Hogy életünket mennyire rendezzük be hasznosan, az ötletünkötől és nem kizárólag a pénztárcánktól függ. Évekkel ezelőtt bizonygatta egy tervező mérnök, hogy a két- és háromszobás lakások közvetlen szomszédságába, egy folyosóra garzont is tervezzenek. Oda költözhet a nagymama, nagypapa. Hallottam már olyan elképzelésről is, miszerint a tízemeletes házakban kétszintes lakásokat is lehet építeni. Ami azért praktikus, mert „a lakrészek elkülöníthetők”. Ugyanis a generációk együttélésének nem az az alapvető kérdése, hogy szimpatikus a menyem vagy az apósom. Az öregek vagy fiatalok is úgy gondolkodnak, életkori és beidegzett szokásaikkal ne zavarják egymást. Ha a nagymama rossz alvó, keljen fel hajnali 4-kor, és sétáljon nyugodtan azzal a tudattal, hogy nem kelti fel a gyerekeket. Vagy, ha a fiatalok sokáig nezik a tévét, zenét hallgatnak, akkor ne érezze a nagypapa, hogy őt kiüldözik. Az együttélés ne kiszolgáltatottságot jelentsen. És ma úgy tűnik, a kényelmes együttlakás feltétele elsősorban a tervező építészenn múlik.

HALÁSZ MIKLÓS